

LỄ CÔNG BẰNG - MỘT LOẠI NGUỒN CỦA PHÁP LUẬT VIỆT NAM

NHÂM THUYẾT LAN *

Tóm tắt: Bài viết nghiên cứu lễ công bằng dưới góc độ nguồn của pháp luật nói chung, nguồn của pháp luật Việt Nam nói riêng, bao gồm quan niệm về lễ công bằng, sự tồn tại của lễ công bằng ở một số hệ thống pháp luật trên thế giới, việc áp dụng lễ công bằng trong hệ thống pháp luật Việt Nam hiện nay; trên cơ sở đó, bài viết đưa ra một số ý kiến góp phần hoàn thiện việc áp dụng lễ công bằng với tư cách là một loại nguồn của pháp luật trong giai đoạn hiện nay.

Từ khóa: Lễ công bằng; nguồn pháp luật; hệ thống

Nhận bài: 08/3/2022

Hoàn thành biên tập: 28/7/2022

Duyệt đăng: 28/7/2022

EQUITY - A SOURCE OF VIETNAMESE LAW

Abstract: The article investigates equity from the standpoint of a source of law in general and a source of Vietnamese law in particular, including the concept and the existence of equity in some legal systems, as well as the application of equity in the current Vietnamese legal system.

Keywords: Equity; Source of Law; Legal system

Received: Mar 8th, 2022; Editing completed: July 28th, 2022; Accepted for publication: July 28th, 2022

Nguồn của pháp luật không phải là vấn đề mới trong nghiên cứu khoa học pháp lý song vẫn luôn là vấn đề cơ bản, quan trọng khi cần tìm hiểu bản chất của một hệ thống pháp luật, đánh giá được ưu, nhược điểm của hệ thống pháp luật đó cũng như hướng khắc phục những bất cập đang tồn tại. Bởi lẽ, cách hiểu thế nào là nguồn của pháp luật, những yếu tố nào được coi là nguồn của pháp luật, vị trí, vai trò, tính chất các loại nguồn pháp luật đều là những khía cạnh tác động mạnh mẽ tới hệ thống pháp luật thực định. Đến lượt mình, hệ thống pháp luật thực định sẽ góp phần làm sáng rõ các vấn đề mang tính lý luận.

Trên thế giới, khi nói đến nguồn của pháp luật, “*luật, tập quán, thực tiễn xét xử của tòa án, học thuyết, công lý*” là một số nguồn

phổ biến được nhắc tới¹. Tuy nhiên, thứ bậc và cách thức áp dụng từng loại nguồn trên sẽ không giống nhau ở từng quốc gia.

Tại Việt Nam, mặc dù còn tồn tại nhiều quan điểm khác nhau về khái niệm, phạm vi nguồn của pháp luật nhưng ngày nay, các yếu tố này đang được nhìn nhận toàn diện hơn, hợp lý hơn, không chỉ bó hẹp trong văn bản quy phạm pháp luật, tập quán pháp, tiền lệ pháp mà còn có điều ước quốc tế, các quan niệm, chuẩn mực, đạo đức xã hội, các quan điểm, tư tưởng, học thuyết, tín điều tôn giáo, hợp đồng...² Xét về truyền thống, văn bản quy phạm pháp luật là loại nguồn đóng vai trò cơ bản và chủ đạo. Tuy nhiên, trong

¹ Rene David, *Những hệ thống pháp luật chính trong thế giới đương đại* (Nguyễn Sĩ Dũng, Nguyễn Đức Lam dịch), Nxb. Thành phố Hồ Chí Minh, 2003, tr. 17.

² Trường Đại học Luật Hà Nội, *Giáo trình Lý luận chung về nhà nước và pháp luật*, Nxb. Tư pháp, Hà Nội, 2016, tr. 284 - 292.

* **Thạc sĩ, Trường Đại học Nội vụ Hà Nội**
E-mail: nhamthuytan@gmail.com